

המנהל הכללי
Director General
مكتب المدير العام

ירושלים, י"ז באדר תשפ"ה
17 במרץ 2025
סימוכין: 2000-1110-2025-0000417

לכבוד

הבעלות על "הגימנסיה העברית הרצליה"

שלום רב,

הנדון: הזמנת הבעלות על "הגימנסיה העברית הרצליה" (להן: "הגימנסיה") לשימוע אצל מנכ"ל משרד החינוך

1. במשרד החינוך התקבל מידע ממנו עולה כי מנהל בית ספר הגימנסיה, מר זאב דגני כינס את מורי בית הספר והודיע להם על ביטול יום הלימודים ביום רביעי 19.3.2025 לצורך נסיעה לירושלים של החטיבה העליונה על מנת להביע "הזדהות עם לוחמי החירות והדמוקרטיה של החברה הישראלית" וזאת בשל החלטתו של ראש הממשלה לפטר את ראש השב"כ. בהודעה מאוחרת נכתב כי הגימנסיה אינה שובתת ביום רביעי, תלמידי חטיבת הביניים לומדים כרגיל ותלמידי החטיבה העליונה ייסעו לעיר הבירה ללמוד בגן סאקר על היסטוריה ודמוקרטיה. מעבר לכך שלא ברור האם ניתן אישור ליציאה זו כנדרש בחוזר מנכ"ל טיולים ופעילויות חוץ-בית ספריות במערכת החינוך – (היבטים פדגוגיים, ארגוניים, בטיחותיים וביטחוניים), הוראת קבע 0339, התנהלות זו אינה עולה בקנה אחד עם נהלי המשרד כפי שיפורט, ומכל מקום נראה שהיא מהווה התחכמות כאשר המטרה אינה אלא השתתפות והבעת הזדהות עם המחאה הפוליטית המתוכננת ליום זה, כנגד התנהלות הממשלה.
2. משרד החינוך מקדם ומעודד את חופש הביטוי במסגרת פעילויות המשרד המגוונות והרבות מתוך הכרה בחופש הביטוי כזכות אזרחית ראשונה במעלה – נשמת אפה של כל דמוקרטיה החפצה לשקף את הפסיפס האנושי המרכיב אותה. יחד אם זאת, חופש הביטוי אינו יכול להיות חזות הכל, שכן ישנם מצבים רבים של התנגשות בין ערכים או מצב שהשמירה על ערך אחד חשוב ככל שיהיה יכול או עלול לפגוע בערך נעלה אחר, כפי שלא אחת קורה בין הערכים של חירות ושוויון. במערכת חינוך ממלכתית לא כל מוסד חינוך את היישר בעיניו יעשה, בוודאי כשמדובר בשיח שנוי במחלוקת במוסד חינוך הפועל מכוח רישיון עפ"י חוק פיקוח, ממעמדו והסמכויות המוקנות לו.

המנהל הכללי
Director General
مكتب المدير العام

- כמו כן, נורמות ההתנהגות הנדרשות ממנהל מוסד חינוך מחייבות, מעצם מהותם של דברים, סטנדרט התנהגות גבוה וגילוי אחריות מיוחדת כלפי תלמידים על בסיס תפישות היסוד וערכי היסוד של החברה בכלל ומערכת החינוך בפרט.
3. בין הוראות הדין ישנן כאלה המסדירות פעילות המתרחשת בין כתלי בית הספר בשעות הלימודים, וישנן הוראות כלליות החלות על בעלי תפקידי הוראה, הנפרסות מעבר לכתלי המוסד או לשעות הפעילות. נבקש להסב את תשומת הלב למספר הוראות מרכזיות.
4. מטרות החינוך ממלכתי הקבועות בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953.
5. חוזר מנכ"ל משרד החינוך בדבר "הנחיות כלליות לגבי סייגים לפעילות פוליטית-מפלגתית של עובדי הוראה" (להלן: חוזר המנכ"ל), החל על כל עובדי ההוראה במערכת החינוך, התווה כללים בעניין ברוח האמור לעיל, זאת בהתבסס על הוראות החקיקה הקיימת, תקנון השירות של עובדי המדינה (התקשי"ר), ההלכה הפסוקה וכו'. כך מובא בפתח חוזר המנכ"ל (ההדגשות אינן במקור):
- "מערכת החינוך מבקשת לחנך את תלמידיה להיות אזרחים מעורבים ופעילים, שומרי חוק, בעלי מוסר ומידות, בעלי חוש ביקורתי, המשרתים את המדינה נאמנה. עובדי ההוראה אמונים על ההכשרה החינוכית והלימודים של התלמידים, ולאמירותיהם ולהתנהגותם של עובדי ההוראה תיתכן השפעה רבה על תחושותיהם ועל דעותיהם של התלמידים.
- עם זאת, בצד פעולתו של המורה בכיתה כאיש חינוך וכעובד הוראה עומדות לו גם זכויות כאזרח במדינה העשוי להיות בעל עמדות פוליטיות-מפלגתיות ובעל רצון לקדמן. במצבים כאלו יש לערוך הפרדה ברורה בין המורה בתפקידו כאיש הוראה לבין המורה כאזרח פרטי הנושא זכויות לבחור ולהיבחר, לחופש ביטוי ולהפגנה וכו', כפי שיבואר להלן.
6. במסגרת סעיף 5.1 לחוזר המנכ"ל הובהר כי "נאסר על כל עובדי ההוראה, ללא הבדלי דרגות ומעמד להעביר בפומבי ביקורת מעליבה או פוגעת על הכנסת וועדותיה, ובכלל זה החלטות וחוקים שנתקבלו על ידה, וכן על הממשלה ומשרדה, ובכלל זה מדיניות הממשלה, או על גופי ציבור ועל גורמי ציבור בכירים אחרים (כלל זה חל על עובד ההוראה גם כאדם פרטי, בעת שהוא מביע את דעתו בתקשורת האלקטרונית והכתובה, במסיבת עיתונאים, בריאיון, בנאום, בשידור, בעיתון, בספר או בכל אמצעי תקשורת או מדיה אחרים);"
7. כאן המקום להזכיר כי על עובדי הוראה המצויים ב-4 הדרגות העליונות של דירוג עובדי ההוראה, קרי מנהל מוסד חינוך, מפקח, וכן מנהל אגף, מינהל או מחוז במשרד החינוך, מוטלים אף איסורים מוגברים יותר, וזאת לאור מעמדם ותפקידם, והדברים קיבלו ביטוי בסעיף 7.1 לחוזר המנכ"ל, שם נקבעו האיסורים הבאים:

המנהל הכללי
Director General
مكتب المدير العام

- א. איסור להיות חברים בהנהלה הפעילה של מפלגה או של גוף מדיני.
- ב. איסור לארגן אספה פומבית בעלת אופי מדיני ולשבת בשולחן הנשיאות של אספה כאמור ולנאום בה.
- ג. **איסור להשתתף בהפגנה או בתהלוכה בעלות אופי מדיני.**
- ד. איסור להשתתף בתעמולה פומבית, בכתב או בעל-פה, לבחירות לכנסת או למועצה של רשות מקומית או לבחירות שחל עליהן חוק הבחירות לגופים ציבוריים, תשי"ד-1954.
- ה. איסור להשתתף באספות פומביות של מפלגות או של גופים מדיניים כדי להרצות על כל נושא שהוא (שכן עצם הופעתו של העובד מעל במה מפלגתית עלולה ליצור רושם של זיקה מפלגתית)
- ו. איסור להשתתף בכנס או בתהלוכה שיש בצדה תעמולה פומבית בכתב או בעל-פה לכנסת או לרשות המקומית.
8. משרד החינוך מעודד את מנהלי בתי הספר ועובדי ההוראה לנהל במוסדות החינוך שיח המתייחס לשאלות של זהות אישית, שיח אזרחי ושיח ערכי, כמו גם ניהול שיח על נושאים שנויים במחלוקת ציבורית והמעוררים דילמות מוסריות. הדברים חודדו וקיבלו ביטוי בחוזר מנכ"ל משרד החינוך מיום 11.12.16 בנושא "**התכנית ללמידה משמעותית – השיח החינוכי על נושאים שנויים במחלוקת**" (להלן: "חוזר מנכ"ל השיח החינוכי").
9. כאמור בפתח מכתבנו, כוונתו של המנהל לבטל את יום הלימודים ולחילופין הודעתכם על נסיעתם של תלמידי החטיבה העליונה לירושלים לצורך השתתפות והבעת הזדהות עם המחאה הפוליטית המתוכננת ליום זה, כנגד התנהלות הממשלה, הינה בניגוד לנהלי משרד החינוך, ובניגוד לתפקידו של מנהל מוסד חינוך אשר, בענייננו, בוחר להתבטא בפומבי באופן פוליטי תוך שהוא "עושה שימוש" בתלמידי בית הספר לצורך קידום דעותיו הפוליטיות.
10. על מנת לשמור על מעמדה של מערכת החינוך הממלכתית ועל אמון הציבור בה ובעובדיה, אני מוצא לנכון לפנות אליכם, כנציגי הבעלות וכמעסיקתו הישירה של המנהל, על מנת להסב את תשומת לבכם לדברים, ועל מנת שתודיעו לא לתת על ביטול נסיעת החטיבה העליונה לירושלים לצורך הזדהות עם ההפגנה המתוכננת.
11. בסמכות שר החינוך לתת הוראות לבעל רישיון (מוסדות חינוך מוכש"ר), מעוגנת בסעיף 28 לחוק הפיקוח, כאמור:
- "(א) שר החינוך והתרבות רשאי לתת לבעל רישיון את ההוראות הדרושות, לדעת השר, להבטיח כי החינוך הניתן בבית הספר יושתת על העקרונות המפורטים בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953.

המנהל הכללי
Director General
مكتب المدير العام

(ב) תכנית הלימודים, ספרי הלימוד, ספרי העזר, עזרי הלימוד וההישגים הלימודיים של בית הספר יהיו נתונים לפיקוחו של שר החינוך והתרבות ויתאימו להוראות הכלליות הנהוגות באותו סוג של בית ספר.

(ג) המנהל הכללי יאשר מפעם לפעם, בהתחשב בסוג בית הספר ואופיו, את שכר הלימוד של בית הספר וסדרי גבייתו.

12. במתן האפשרות למנהל לנסוע לצורך השתתפות והבעת הזדהות עם המחאה המתוכננת כנגד התנהלות הממשלה, תוך התעלמות והפרת הדין וחוזרי המנכ"ל, יש כדי לפגוע, בוודאות קרובה, באמון הציבור ובמעמד של אנשי חינוך ומשום הפרה של הוראות הדין והנחיות משרד החינוך.

13. למרבה הצער התנהלות זו מתווספת לאירועים נוספים לאורך השנים, לרבות מעשיו של מנהל בית הספר בשנת הלימודים הנוכחית, אירועים בהם מנהל בית הספר פעל בניגוד לנהלי המשרד ולכללים המחייבים וזאת למרות שהדבר הובהר לכם ולמנהל מספר פעמים, הן על ידי מנכ"ל משרד החינוך והן על ידי מנהלת מחוז ת"א דאז הגב' חיה שיטאי. מתקבל הרושם כי מי שאמור לשמש דמות מחנכת לתלמידים, פועל, לא אחת, בניגוד לכללים המחייבים ונותן דוגמה להעדר כבוד, ציות לדין ולכללים החלים עליו וזאת מבלי שנקטה כל פעולה מצדכם.

14. סעיף 10 לחוק הפיקוח מורה כי "המנהל הכללי רשאי להתנות את מתן הרישיון בתנאים שיש לקיימם מראש, ורשאי הוא לקבוע ברישיון תנאים שיש לקיימם אחרי נתינתו." במסגרת הבקשה לקבלת רישיון להפעלת מוסד החינוך, הבעלות על בית הספר התחייבה לעמוד בתנאים האמורים ובכלל זה לעמוד בדרישות חוק חינוך ממלכתי. כך, במסגרת הליך הרישוי חתמה הבעלות על מסמך ובו טופס התחייבות לפיו מתחייבת הבעלות במפורש לפעול לפי כל הכללים והנהלים שנקבעו על ידי משרד החינוך.

15. אחזור ואזכיר שעל פי סעיף 28 לחוק הפיקוח, שר החינוך רשאי לתת לבעל רישיון את ההוראות הדרושות, לדעת השר, להבטיח כי החינוך הניתן בבית הספר יושתת על העקרונות המפורטים בסעיף 2 לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953 וכי תכניות הלימודים בבית הספר, יהיו נתונים לפיקוחו של שר החינוך.

16. סעיף 15(א) לחוק הפיקוח מורה כך: "נוכח המנהל הכללי כי לא נתקיים או חדל להתקיים תנאי מהתנאים שבמילויים הותנה רישיון, רשאי הוא להתרות בכתב בבעל הרישיון, ואם התנאי לא קויים תוך שלושה חדשים מיום ההתראה, רשאי המנהל הכללי לבטל את הרישיון."

17. מוסדות חינוך מוכרים שאינם רשמיים – וכזה הוא הגימנסיה – מתוקצבים על ידי המדינה, בכפוף לעמידתם בקבוע בדיני החינוך ובתנאים שנקבעו על ידי משרד החינוך.

המנהל הכללי
Director General
مكتب المدير العام

18. המקור לתקצובם של מוסדות חינוך נובע מחוק לימוד חובה, התש"ט-1949 (להלן: "חוק לימוד חובה"), ומתקנות חינוך ממלכתי (מוסדות מוכרים) התשי"ד-1953 (להלן: "תקנות חינוך ממלכתי-מוסדות מוכרים") שתוקנו על פיו. ככלל, לפי חוק לימוד חובה, הזכות לחינוך חינם הינה רק במוסדות חינוך רשמיים. עם זאת, לפי סעיף 11 לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953 (להלן: "חוק חינוך ממלכתי"): "השר רשאי לקבוע, בתקנות, סדרים ותנאים להכרזת מוסדות לא רשמיים כמוסדות חינוך מוכרים, להנהגת תכנית היסוד בהם, להנהלתם, לפיקוח עליהם ולתמיכת המדינה בתקציביהם, אם השר יחליט על התמיכה ובמידה שיחליט".
19. ואכן שר החינוך החליט מכוח סעיף 11 לחוק חינוך ממלכתי וסעיף 6(ג) לחוק לימוד חובה, ולפי תקנות חינוך ממלכתי-מוסדות מוכרים וצו לימוד חובה (חינוך חינם שלא במוסד חינוך רשמי), תשל"ח-1978, כי המדינה תשתתף בתקציב שעות ושכר הלימוד גם במוסדות מוכרים שאינם רשמיים.
20. מכאן, יוצא אפוא, כי על מנת למלא אחר התכליות שעומדות בבסיס החיקוקים האמורים לעיל, ובין היתר למנוע פגיעה בתלמידים הלומדים במוסד חינוך מוכר או במועסקים בו, חובה על המדינה לפקח אחר עמידת הבעלויות בתנאי הרישיון, התחייבויותיהן השונות ועמידתן בהוראות הדין.
21. מהמצטבר עולה, שככל שלא תבוטל הנסיעה לירושלים לצורך השתתפות והזדהות עם המחאה כנגד החלטת הממשלה וזאת בניגוד לנהלי המשרד הבעלות על בית הספר תפר את התנאים וההתחייבות שבגינם ניתנו לבית הספר רישיון, הכרה ותקצוב.
22. לאור האמור, ככל שלא תודיעו בחוזר באופן מיידי על ביטול הודעתו של מנהל בית הספר בדבר יציאתם של תלמידי החטיבה העליונה לירושלים, לצורך השתתפות בהבעת מחאה על התנהלות הממשלה, החלטה שהתקבלה בניגוד לנהלי המשרד, יש לראות בכך הפרת הנחיה, ויש לראות במכתב זה זימון לשימוע בעל פה שיתקיים מכוח חוק הפיקוח על בתי הספר, התשכ"ט-1969 (להלן "חוק הפיקוח") בטרם תתקבל החלטתו האם לנקוט בהליכים לפי דין ובכלל זה הפסקת התקצוב ו/או ביטול רישיון, וזאת בשל התנהלותו של המנהל, התנהלות שחוזרת על עצמה פעם אחר פעם ובניגוד לנהלי המשרד. לחילופין, ככל שתצא הודעה בכתב לכלל התלמידים ולמורי בית הספר כי הודעתו של מנהל בית הספר על נסיעתם של תלמידי החטיבה העליונה לירושלים – בטלה, אין מקום שתתיצבו לשימוע.

המנהל הכללי
Director General
مكتب المدير العام

23. ככל שלא תודיעו על ביטול, כאמור לעיל, השימוע ייערך ביום רביעי 19.3.2025 בשעה 14:00, במשרד החינוך, ברח' השלושה 2, תל אביב.
לקראת השימוע נבקשכם להעביר אלינו כל מסמך ומידע רלוונטי בעניין.
נציגי הבעלות על בית הספר ובכלל זה מנהל הבעלות רשאים להיות מיוצגים בשימוע על ידי עורכת/דן, אולם אין הדבר פוטר את התייצבות מנהל הבעלות בפני המנכ"ל במועד השימוע.

בכבוד רב
מאיר שמעוני
המנהל הכללי

העתק:

גבי רויטל שפירא, מנהלת מחוז תל אביב, משרד החינוך
גבי דליה לין, מנהלת מינהל החינוך, עיריית ת"א